

Työ ja turva -osasto/Tiensuu

14.10.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö 6.10.2020

HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Työelämän näkökulmasta hallituksen budjettiriihen suurimmat päätökset koskevat työllisyystoimia. Linjaukset muun muassa palkkatuesta ja TE-palveluiden resurssoinnista ovat merkittäviä ja oikean suuntaisia. Muiden päätösten osalta esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentäminen on tärkeä päätös. Pitkällä aikavälillä oppivelvollisuuden pidentäminen onkin budjettiriihen suurin työllisyystoimi, joskin hyödyt tulevat täysmääräisesti vasta 2060-luvun jälkeen.

Budjettiesitys on selvästi alijäämäinen. Tämä on suhdannetilanteeseen nähden perusteltua. Velanotto tulee Suomelle todennäköisesti pidemmällä aikavälillä edullisemmaksi kuin se, että riittämättömän elvytyksen takia pitkäaikaistyöttömyys lähtisi nousuun.

Työvoimapalvelut ja niiden kehittäminen

Työvoimapalveluiden resurssien huomattava lisääminen kohti pohjoismaista tasoa on erittäin kannatettavaa. SAK on jo pitkään tuonut esille tarpeen lisätä työttömien palveluita ja kasvokkaista tukemista. Tutkimukset osoittavat, että työttömien henkilökohtaisella ohjauksella ja neuvonnalla sekä työnhaun tukemisella on myönteisiä työllisyysvaikutuksia. Sekä työttömän itsensä että yhteiskunnan kannalta tärkeintä on mahdollisimman nopea työllistyminen ja siten työttömyyden pitkittymisen estäminen. Tähän tarvitaan kunkin työttömän tilanteeseen sopivaa yksilöllistä tukea ja oikea-aikaisia palveluita.

Lisäksi korostamme, että budjettiriihessä linjattu työttömyysturvan karenssien huomattava lyhentäminen ja porrastaminen on hyvin tärkeää sekä työllisyysvaikutusten että työttömien inhimillisen kohtelun kannalta. SAK:n näkemyksen mukaan nykyiset karenssit ovat kohtuuttomia, ja ne tulee uudistaa toimimaan ennemmin ohjausvaikutuksena kuin rangaistuksena. Myös valtionvarainministeriö on kiinnittänyt samaan asiaan huomiota ja kuvannut nykyisiä karensseja suhteettoman ankariksi sekä korostanut tarvetta edellä mainittuun ohjausvaikutusajatteluun.

Palkkatuen uudistus

Budjettiriihessä linjattiin, että palkkatukea uudistetaan. SAK kannattaa palkkatuen kehittämistä. Palkkatukiprosenttien yhdenmukaistaminen ja esimerkiksi osatyökykyisten palkkatukitason nostaminen 70 prosenttiin ovat kannatettavia. Palkkatuella voidaan auttaa vaikeammin työllistyviä työllistymään.

Työ ja turva -osasto/Tiensuu

14.10.2020

Lisäksi budjettiriihessä päätettiin selvittää toimia nuorten työllistämiskynnystä alentavista taloudellisista kannustimista. Tämä on hyvä asia. SAK onkin ehdottanut koronakriisin ajalle määräaikaista palkkatukea vastavalmistuneille nuorille.

Kuntakokeilut ja työvoimapalveluiden siirto paikallistasolle

Työllisyyden kuntakokeilujen on tarkoitus alkaa vuonna 2021 ja ne osaltaan vaikuttanevat myös tulevaan pysyvään työvoimapalveluiden rakenteeseen, jonka valmistelu on budjettiriihen päätöksen mukaan tarkoitus käynnistää.

SAK muistuttaa, että ansiopäivärahaa saavat eivät suurilta osin kuulu ensi vuonna alkavien kokeilujen kohderyhmään. SAK huomauttaa, että myös ansioturvaa saavilla työttömillä on erilaisia palvelutarpeita. Näin ollen on tärkeää kehittää kokeilun aikana myös heidän palveluitaan kohti toimivia palveluja tulevassa pysyvässä palvelurakenteessa. Panostusta tarvitaan heidänkin kohdallaan erityisesti työttömyyden alun palveluihin ja työkykypalveluihin.

Pysyvä työvoimapalveluiden palvelurakenteen uudistus on tärkeää valmistella niin, että toimijoiden vastuunjaot ja esimerkiksi rahoitusvastuut ovat selkeitä. Selkeiden vastuunjakojen tärkeys korostuu myös nyt alkavissa työllisyyden kuntakokeiluissa.

Työn ja työhyvinvoinnin kehittämisohjelma TYÖ2030

Hallitusohjelmassa ohjelmalle on kirjattu kunnianhimoiset tavoitteet: vauhdittaa toimintatapojen uudistumista ja uuden teknologian hyödyntämistä työpaikoilla, vahvistaa yhteistoimintaan ja luottamukseen perustuvaa työkulttuuria, nostaa Suomi digiaikakauden johtavaksi työelämäinnovaatioiden kehittäjäksi ja työhyvinvointi Suomessa maailman parhaaksi vuoteen 2030 mennessä.

Toiminta on aloitettu laajassa yhteistyössä kolmikantaisesti. Näin ollen SAK:lle oli täydellinen yllätys, että budjetissa ei ole ohjelmalle myönnetty lainkaan rahaa. Sen sijaan on luvattu, että ohjelmalle myönnetään rahoitusta myöhemmin tänä syksynä 6 miljoonaa euroa. Varsinaista tai virallista päätöstä asiasta ei ole kuitenkaan ole.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot

työvoimapolitiittinen asiantuntija Alli Tiensuu
puh. 043 824 5007
alli.tiensuu@sak.fi